

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА СХІДНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ГЕЛЬВЕТІКА»
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО
НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII КОНГРЕС СХОДОЗНАВЦІВ

27 листопада 2023 року

УДК 005.745:910(1-11)(062.552)
С 96

VII Конгрес сходознавців : збірник матеріалів, м. Київ,
С 96 27 листопада 2023 року. – Київ : Таврійський національний
університет імені В. І. Вернадського ; Львів – Торунь : Liha-Pres,
2023. – 152 с.

ISBN 978-966-397-356-2

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень,
поданих на VII Конгрес сходознавців, який відбувся на базі Таврійського
національного університету імені В. І. Вернадського 27 листопада
2023 року.

УДК 005.745:910(1-11)(062.552)

ISBN 978-966-397-356-2

© Таврійський національний університет
імені В. І. Вернадського, 2023
© Українсько-польське наукове видавництво
«Liha-Pres», 2023

НАУКОВИЙ КОМІТЕТ:

Валерій Бортняк, доцент (Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського);
Олександр Бессараб, кандидат філологічних наук (Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського);
Марсель Ердал, професор (Франкфуртський університет імені Йоганна Вольфганга Гете);
Озкул Чобаноглу, професор (Університет Хаджеттепе, Анкара);
Хакан Кирилми, професор (Університет Бількент, Анкара);
Олексій Хамрай, професор (Інститут сходознавства імені А. Кримського НАН України);
Ласло Кароль, доцент (Упсальський університет, Швеція);
Мажена Годзінська, доктор філософії з культурної антропології (Варшавський університет);
Ібрагім Шахін, доцент (Егейський університет, Ізмір);
Уміт Їлдиз, доцент (університет Акденіз, Анталія, Туреччина);
Ірина Дрига, доцент (Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського);
Ольга Мавріна, доцент (Інститут сходознавства імені А. Кримського НАН України);
Мехмед Челенк, доцент (Університет Улудаг, Бурса).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Емірамзаєва Афізе Саїтмуштафаївна, в.о. завідувачки кафедри східної філології ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;
Дрига Ірина Миколаївна, доцентка кафедри східної філології ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;
Сеїтг'яєва Таміла Решатівна, старший викладач кафедри східної філології ННІ Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;
Яссін Мохаммад, старший викладач кафедри східної філології ННІ Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;
Арнаутова Айше Рустемівна, старший викладач кафедри східної філології ННІ Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;
Криж Дар'я Сергіївна, викладач кафедри східної філології ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

КООРДИНАТОРИ КОНГРЕСУ:

Емірамзаєва Афізе Саїтмуштафаївна, в.о. завідувачки кафедри східної філології ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;
Дрига Ірина Миколаївна, доцентка кафедри східної філології ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;
Челік Катерина Степанівна, старший викладач кафедри східної філології ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;
Арнаутова Еміне Алі кизи, лаборантка кафедри східної філології ННІ філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА КРАЇН БЛИЗЬКОГО І СЕРЕДНЬОГО СХОДУ (ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ФУАТА СЕЗГІНА)

Головата В. Є.

Codex Cumanicus комунікативно-прагматичні виміри
та організаційна структура 8

Дрига І. М.

Османотурецька наука в оцінці Фуада Сезгіна 10

Пушкаренко О. С.

Еметуллах Гюльнуш-султан: шлях від наложниці до валіде 13

Starostenko T. M.

Afghani American literature as a portrait of the contemporary
Afghan society 17

Стоєцький О. С.

Давні бібліотеки шингетті – перлина арабської культури
посеред пустелі 19

Фоміченко А. О.

Тематичний периметр кримськотатарської поезії 20–30 рр. ХХ ст.
(на матеріалі конволюту «Література Криму») 21

Ямаш Ю. В.

Палестинські сюжети в живописі і фотографії Івана Труша 24

НАПРЯМ 2. КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА КРАЇН АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОГО РЕГІОНУ

Венгер С. В.

Особливості перекладу сучасного японського діалогічного мовлення:
лексико-граматичний та жанрово-стилістичний аспекти 29

Hadzhosa D. R.

Cultural aspects of Guqin tradition (古琴): language, music, philosophy
and their profound relationship 31

Ганус С. О.

«Шинуазрі» у філософсько-історичній та культурно-естетичній
парадигмі німецького Просвітництва ХVІІІ ст. 36

Карпіцький М. М., Філь Ю. С. Релігійно-етичний парадокс у Магабгараті у контексті індійської культурної традиції.....	40
Короваєнко П. О., Ямпольська Л. М. Іредзумі: феномен натільного живопису Японії	44
Кубрак О. В. «Корейська хвиля» південнокорейського кінематографу: початок тріумфу.....	47
Матюшко М. В. Стратегія ввічливості в японській мові: лінгво-семіотичний аспект.....	50
Ожерельєва Д. П. Шлях трансформації китайської ідеології протягом ХХ століття: проблема дискурсу в міжнародному вимірі.....	52
Рахно К. Ю. Дельфін у покрівельній кераміці Китаю.....	56
Щепанський В. В. Трансформація бурятських традиційних вірувань у творчості Миколи Трублаїні	60
НАПРЯМ 3. ДО 100-РІЧЧЯ ТУРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ: ТУРЕЧЧИНА, КРИМ ТА ТЮРКСЬКИЙ СВІТ	
Алієва З. К. Азербайджанський мультикультуралізм: історичний аспект.....	62
Бубенок О. Б., Тортіка М. В., Сошников А. О. Центральноазійські мотиви в килимах колекцій Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова та етнографічного музею Інституту етнології та фольклористики Болгарської академії наук.....	65
Васьків М. С. Ян Бжехва і його переклади віршів Магтимгули Пираги (Махтумкулі Фрагі) польською мовою.....	71
Дворова О. Ю. Гендер у тюркських літературах: теоретичний аспект.....	75
Левченко В. В. Роль одеського історика О. Б. Варнеке у розвитку тюркології в 1920-х рр.....	78

Меміш О. М. Агатангел Кримський та його візія історії кримськотатарського народу	83
Рева-Лєвшакова Л. В. Турецькі наративи в українському романі «Роксолана» П. Загребельного.....	85
Сорокін А. А. Встановлення побратимських зв'язків міст Києва і Анкари	88
Телешун К. О. Особливості перекладу турецьких дипломатичних текстів	92
НАПРЯМ 4. СУЧАСНІ ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ НА ТЕРЕНАХ БЛИЗЬКОГО, СЕРЕДНЬОГО ТА ДАЛЕКОГО СХОДУ	
Демочко Г. Л., Робак І. Ю. Ідея здорового міського середовища для України: корейський досвід втілення концепції URBAN HEALTH.....	95
Стрихоцький Т. Л. Співпраця між ОАЕ та КНР у сфері «чистої» енергетики.....	98
Фролов С. В. Китай в сучасних міжнародних відносинах.....	103
Chukhnii O. Yu. The Greater Bay Area in People's Republic of China: a Metropolitan Hub for Innovations.....	105
Шуляк С. В. Арабські країни у близькосхідній політиці КНДР	108
Ямпольська Л. М. Ісламський фундаменталізм: причини активізації в сучасному світі.....	113
НАПРЯМ 5. КРАЇНИ ТА ЦИВІЛІЗАЦІЇ СХОДУ В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ	
Белік М. О. Інтернет-цензура та свобода слова: взаємодія між контролем над медіапростором та відкритістю у Китаї	118

Калашнікова О. Російська пропаганда в інформаційному просторі Японії: аналіз онлайн активності проросійських політиків.....	122
Комарницька Т. К. Сугестивний потенціал еліпсису і номінативних речень у мові масової культури Японії.....	124
Комісаров К. Ю. Особливості репрезентації політичної коректності у сучасній японській мові.....	128
Кучеренко А. О. Особливості арабськомовного дипломатичного дискурсу в соціальній мережі X (на матеріалах дописів про ізраїльсько-палестинський конфлікт).....	132
Стрижко Н. В. Естетика лінії та крапки в сучасній каліграфії Китаю: образна та візуальна складова.....	136
Хоменко А. О. Використання можливостей штучного інтелекту у медіапросторі Китаю.....	142
НАПРЯМ 6. ПІДТРИМКА НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЇ МОВИ: 2023–2024 РР.	
Кулешір М. М. Крим у музиці та піснях.....	145

мови, а відтак – мовну свідомість у юного покоління мовців, яке здебільшого і є цільовою аудиторією масово-культурної продукції.

Література:

1. Гундорова Т. Висока культура і популярна культура: слов'янський контекст. *Слово і Час*. 2008. № 9. С. 52–63.

2. Мельник І. В. Механізми державного регулювання інформаційних та масовокультурних впливів на ціннісні орієнтири соціуму в контексті гібридної війни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Державне управління. Механізми публічного управління*. 2020. Том 31(70), № 4. С. 76–80.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-36>

Комісаров К. Ю.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри японської мови і перекладу
факультету східних мов
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ У СУЧАСНІЙ ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Тема політичної коректності не є новою і ніколи не втрачала своєї актуальності. Чи не найзрозуміліший вияв політкоректності – це перефразування дискримінативних чи просто образливих висловлювань, і найбільшу кількість таких прикладів можемо спостерігати у текстах реклами та новин, позаяк можна сказати, що саме через ці тексти переважна більшість людей підтримує контакт зі світом, і тут не лише приділяється пильна увага належному використанню одиниць-замінників, а й постійно ведеться активний пошук найвлучніших мовних засобів, які відповідали би потребам мінливого часу. Так, наприклад, суфікс ~屋 споконвічно вживається на теренах Японії на позначення крамниць та закладів харчування, і такі слова, як 写真屋 (фотостудія), 八百屋 (овочева крамниця), ラーメン屋 (раменна) тощо усе ще можна зустріти навіть на сторінках підручників з японської мови для іноземців, а ознакою саме сучасного мовлення можна вважати наявність і таких одиниць, як ピザ屋 (піцерія). Проте, попри значне

поширення у повсякденному житті японців, суфікс ～屋 почав вважатися дискримінативним через своє історичне підґрунтя, адже у давнину він часто використовувався з деяким презирством, зневагою до людей, що займалися торгівлею. Тому останнім часом спостерігається тенденція в офіційному (формалізованому) мовленні замінювати його на ～店 – інший суфікс, що не має негативних конотацій. І таких, “свіжих”, міркувань можна зустріти у сучасному японському суспільстві чимало. Що ж до класичних прикладів, то це, насамперед, заміна 保母さん (няня) на гендерно нейтральне 保育士さん (фахівець/фахівчиня з догляду за дітьми); рекомендація на позначення осіб, що займаються бізнесом, вживати переосмислене запозичення з англійської мови ビジネスパーソン (business **person**) замість звичного ビジネスマン (business**man**); відмова від подальшого уживання англіцизму カメラマン (cameraman) на користь політично коректного еквівалента フォトグラファー (photographer); порада уникати вживання слів 彼氏 (коханий хлопець) та 彼女 (кохана дівчина) у мовленні щодо особи, про особисте життя якої нічого не знаєте, – краще натомість послуговуватися гендерно нейтральною одиницею パートナー (партнер/партнерка) [5].

Згідно з Оксфордським словником, “політкоректність – це уникнення форм вираження або дій, які сприймаються як ті, що можуть виключити, ізолювати або образити групи соціально обмежених чи дискримінованих людей” [1]. Зауважимо, що вивченням цієї проблеми ми вже займалися раніше, і, за нашими спостереженнями, одиниці мови, які в Японії не рекомендується вживати з міркувань політкоректності, належать, переважно, до п’яти великих тематичних груп: 1) неповага до особистості й прав людини: 部落民 (буракумін, представники соціальних низів), 特殊学級 (спецклас у школі); 2) презирливе ставлення до фізичних та психічних вад людини: かたわ (каліка), つんぼ (глухий); 3) зневага до професійної діяльності особи: 汚穢屋 (асенізатор), 隠亡 (спалювач трупів); 4) неповага до людей певної расової чи національно-етнічної приналежності, вихідців із певних територій: くろんぼ (чорновидий), チャンコロ (китайоза); 5) арго, просторіччя, жаргон: サツ (копи), パクる (“пакувати”, тобто “арештувати”). Також ми зазначали, що до самого терміну “політкоректність” в Японії спостерігається досить неоднозначне ставлення. Так, слово “ポリティカルコレクトネス” (чи, скорочено, “ポリコレ”) часто асоціюється у японців з іншим словом – 言葉狩り (“полювання на слова”), що означає табу на активне вживання певних

лексичних одиниць. Це слово має негативні конотації, оскільки у більшості японців асоціюється з полюванням на відьом (魔女狩り) чи полюванням на слабких (おやし狩り). На протигагу йому пропонується робочий термін 社会的に正しい言葉の置き換え (заміна на суспільно прийнятні слова). Однак, тут наголошується на тому, що мова повинна відповідати потребам часу, оскільки існує не так для того, щоб її зберігати, як для того, щоб нею користуватися [3]. Це, з-поміж іншого, і спонукало нас повернутися до теми репрезентації політичної коректності в японській мові.

За словами Ямагучі Шін'ічі, провідного наукового співробітника Центру глобальних комунікацій Міжнародного університету Японії, у той час, як політкоректність спостерігається в усіх сферах, і можна очікувати, що вона допоможе ліквідувати дискримінативні висловлювання, дехто у США вже скаржиться на “втому від політичної коректності”. Дослідник виділяє два головні моменти, які слід враховувати задля уникнення “надмірної політкоректності” (行き過ぎたポリコレ). Перший із них – це прояви агресії у спробі нав'язати іншим свої погляди (іноді політкоректність спекулятивно використовується як “культура скасування” для нападу на неприємні особисто вам речі). По-друге, необхідно чітко усвідомлювати, що в світі не існує якихось жорстких стандартів політичної коректності, тому далеко не завжди доцільно вдаватися до суттєвих обмежень себе та інших у висловленні думок. В основі політкоректності лежить концепція визнання різноманітності, тобто цінностей і способів мислення також інших людей, а не тільки своїх власних [2].

Ще одна причина нашого повернення до теми політкоректності полягає в тому, що на підприємствах Японії нині повсякчас наголошують на необхідності забезпечення сприятливого для роботи колективу психологічного клімату, і головна увага приділяється заходам, спрямованим на запобігання сексуальним домаганням [4]. Якщо проаналізувати такі висловлення, як 最近いつエッチしたの? (Коли у тебе востаннє був секс?), ○○ちゃんの初体験はいつなの? まだなの? (В якому віці у тебе був перший досвід? Ще не було?), 今まで何人と付き合ったことがあるの? (Скільки в тебе було партнерів до цього часу?), 胸小さいね。(У тебе такі маленькі груди...), 安産型の体型だよ。(У тебе така статура, що зручно народжувати), イライラしてるけど生理? (笑) (Ти така драгітлива! Місячні? /сміх/), то щодо їхньої недоречності на роботі не виникає жодних сумнівів. Проте, існують й інші продукти мовленнєвої діяльності, зіткнувшись із якими

варто поводитись вкрай обережно і вчасно захистити свої особистісні кордони. Так, かわいいね。(Така мила!), きれいだね。(Така гарна!), スタイルいいね。(Така стильна!), 色気があるね。(Така сексуальна!), 良い匂いがするね。(Так приємно пахнеш!), 今日特にきれいだけどデートでも行くの? (А ти сьогодні по-особливому причепурилася. Побачення?), 髪、切ったんだ。何かあったの? 心境の変化? 彼氏と別れたの? (О, підстриглася! Щось сталося? Що в тебе на душі, серйозні зміни? Розлучилися з коханим?) та інші схожі висловлювання на перший погляд можуть сприйматися як доброзичливі, і щось подібне можна зустріти й у підручниках з японської мови для іноземців. Насправді ж, тут може мати місце некоректний підтекст. На окрему увагу заслуговують висловлення, пов'язані з гендером та віком, і стосуються вони не лише сексуальних домагань, а й інших видів харасменту – можна навіть сказати, що такі речі складають стрижень проблеми політичної коректності: 男のくせに根性がない。(Наче й чоловік, а такий безхребетний!), 女には仕事を任せられない。(Доручити роботу жінці? У жодному разі), 女性は感情的に動くからなあ。(Жінки підходять до всього так емоційно!), 子どもが小さいうちは、母親は子育てに専念すべき。(Поки дитина мала, обов'язок матері – усю себе присвячувати догляду за нею), 30歳を超えたみたいだけど、結婚はまだかな。(“Розміняла” вже третій десяток, а заміж, схоже, не збирається), もう更年期だからな。(Це що вже, клімакс?). До цієї ж категорії належить використання на підприємстві (переважно, керівним складом) суфікса ちゃん із прізвищами чи іменами жінок та суфікса くん із прізвищами чи іменами чоловіків (це – пестливо-зменшувальні суфікси, за допомогою яких можна транслювати, зокрема, зневагу і зверхнє ставлення до особи).

Коротко підсумуємо сказане вище. По-перше, політична коректність повинна сприйматися як принцип, що вимагає відмовлятися від використання в мовленні всіх тих одиниць, котрі можуть уразити гідність індивіда, і вдаватися до заміни їх нейтральними або позитивно забарвленими. По-друге, більшість пересічних громадян Японії вважають за необхідне утримуватися від дискримінативної мовленнєвої поведінки, але висловлюються проти запровадження надмірних обмежень у публічному мовленні. По-третє, задля створення сприятливого психологічного клімату в колективі (і не лише з цією метою) необхідно вчасно відстежувати некоректні висловлення, що можуть сигналізувати про сексуальні домагання та інші прояви харасменту.

Література:

1. Oxford Languages | The Home of Language Data. Oxford Languages | The Home of Language Data. URL: https://en.oxforddictionaries.com/definition/political_correctness (date of access: 24.11.2023).
2. Suzuki N. 「行き過ぎ」を防ぐには？ポリティカルコレクトネスと向き合う方法. Cosmopolitan. URL: <https://www.cosmopolitan.com/jp/trends/society/a40343769/political-correctness> (date of access: 24.11.2023).
3. Комісаров К. Політична коректність як лінгвопрагматична категорія (на матеріалі сучасної японської мови). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. *Східні мови та літератури*. 2017. № 1. С. 19–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Sm_2017_1_6 (дата звернення: 24.11.2023).
4. ポリコレとは？具体的な事例と、企業が対策しておきたい5つのこと | PR TIMES MAGAZINE. PR TIMES MAGAZINE. URL: <https://prtimes.jp/magazine/political-correctness> (date of access: 24.11.2023).
5. ポリティカルコレクトネス (PC) とは・意味 | 世界のソーシャルグッドなアイデアマガジン | IDEAS FOR GOOD. IDEAS FOR GOOD. URL: <https://ideasforgood.jp/glossary/political-correctness> (date of access: 24.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-356-2-37>

Кучеренко А. О.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри мов і літератур Близького та Середнього Сходу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ АРАБСЬКОМОВНОГО ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ X (НА МАТЕРІАЛАХ ДОПИСІВ ПРО ІЗРАЇЛЬСЬКО-ПАЛЕСТИНСЬКИЙ КОНФЛІКТ)

Сьогодні складно знайти сферу життя, на яку не вплинули б глобалізаційні процеси та новітні технології. Перехід до активнішого використання соціальних медіа в рутинних робочих справах торкнувся й галузі дипломатії. Термін «цифрова дипломатія» (англ. digital

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII КОНГРЕС СХОДОЗНАВЦІВ

(м. Київ, 27 листопада 2023 року)

Підписано до друку 28.11.2023. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 8,84. Тираж 100. Замовлення № 0224-007.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres»
79000, м. Львів, вул. Технічна, 1
87-100, м. Торунь, вул. Лубіцка, 44
Телефон: +38 (050) 658 08 23
E-mail: editor@liha-pres.eu
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6423 від 04.10.2018 р.